

Poročilo o II. slovenskem katol. shodu, ki se je vršil leta 1900 v Ljubljani. Sestavil tajnik pripravljavnega odbora. V Ljubljani, 1901. Tisk Katoliške tiskarne. — Težko zaželeno poročilo je torej v naših rokah. Dragocen spomin na velečastne dneve II. katol. shoda! Velečasten v resnici je bil katoliški shod. Na krasno prirejenem zborovališču zbrani cvet slovenskega krščansko mislečega naroda: cerkveni knezi, duhovščina, 300 županov, 360 društev, tisoče ljudstva — vsi polni svetega ognja, vsi navdušeni, da „se je treslo alojzijevisko zidovje od burnega, gromovitega odobravanja“, kakor po pravici pravi „Poročilo“. Shod pa ni bil samó sijajen, ampak tudi velepomemben. Ti možje se niso prišli zabavat, ampak posvetovat, razgovarjat se — o bodočnosti, o sreči slovenskega naroda. Zato so si sestavili načrt, trezen in premišljen, „da se moremo ž njim ponašati ne le pred vsako protikatoliško stranko, ampak da ga moremo za vzor postaviti tudi drugim narodom“. Tak je bil katoliški shod. In to veleznamenito zborovanje nam opisuje pričujoče „Poročilo“. Dragocen spomin!

Poročilo je sestavljeno zvesto in pregledno; to je povsem objektivna slika katol. shoda. Kar pa daje knjigi še večjo vrednost in mikaynost, to so — slike, prav dobro pogojene slike štirih na shodu navzočih škofov in album častitih mož zborovavnega predsedstva. Prav zaradi teh slik bo knjiga mnogim udeležencem shoda še mnogo dražja in jo bodo zvesteje hranili še pozna leta v spomin na prelepe dni II. katol. shoda.

V jezikovnem oziru moramo omenjati, da Levčev pravopis ni dosledno uporabljen: „Za predsednika je izvolil O. pl. Detelo“; „zborovalci“ in „zborovavci“. Besede „presvetli“ ne smemo krajšati „presv.“, kar pomeni „presveti.“ Na str. 22: „Načelnikom (!) so bili izvoljeni...“ „veša“ mesto „veščča.“ Drugih hib nismo opazili.

Jeдро „Poročila“ so „Sklepi“; vse drugo, kar je v knjigi, je nekak okvir k tem sklepom. V njih je določeno začrtana smer vsemu javnemu delovanju med Slovenci; bogat repertorij in jasno navodilo so vsakemu, ki ima zmožnost in voljo, delati v prid našemu narodu. — Zato nikakor ni dovolj, da „Poročilo“ v naglici enkrat prelistamo; v rokah je moramo imeti pogosto; v sklepih iskati navodila, v govorih pa vzpodbude za delo, da to, kar se je sklepalo in govorilo, ne bo ostalo samó v „Poročilu“ hranjeno, marveč da bo od dne do dne bolj prehajalo — v dejanje!

Janež Kalan.

Roza Jelodvorska. Poučna povest starišem in mladini. Tretji popravljeni natis. V Ljubljani 1901. Založilo „Tiskovno društvo“ v Ljubljani. Tiskala „Katol. Tiskarna“. — To je XII. zvezek „Spisov Kristofa Šmida“, poslovenjenih mladini

v zabavo in poduk. Nova izdaja že znane lepe povesti se odlikuje po zlasti čistem, gladkem jeziku. Zelo jo priporočamo.

Navodilo za pouk v spisji za ljudske šole. Konferenčna naloga l. 1896. Sestavil Stalni odbor črnomeljski. Drugi natis. Črnomelj. Tisk. in zal. J. Krajec v Novemestu. 1901. — Učitelji dobé v tej knjigi najprej razdelitev učne tvarine za spise za vse različne kategorije ljudskih šol, potem pa tudi precej izbrane učne tvarine za to stroko.

Hrvaška književnost.

Vienac Splječaninu Marku Maruliću, osnivaču hrvatskega umjetničkog pjesništva. 1901. — Tak je naslov slavnostni številki „Vienčevi“. Tu imamo zbrane članke in pesmi raznih hrvaških pisateljev o Maruliću. Vjenceslav Novak v leposlovnih obliki popisuje nastanek „Judite“, ravno tako M. Podravski novelistično poroča o „Izgubljeni pjesmi“. M. Milas je sestavil „Pedeset latinskih pričica Marka Marulića“, dr. Anton Radić se vprašuje „Ima li u Marulića isto moderno?“ ter odgovarja, da pozna Marulićev tendencijo, ki je znak novodobnega slovstva, a da je ta pri njem naivna. „Marulić vrlo dobro ve, da je Hrvat, in da je njegov jezik hrvaški. A kadar poprašuje po kulturi in njenem idealu kadar misli na svetovne odnošaje, tedaj mu je hrvaštvo v primeri z ostalim — v mislih, v tradicijah, v omiki zedinjenim svetom — preneznatno, tedaj vidi v njem samo del idealnega ‚slovenskega‘ sveta“. To imenuje Radić moderno pri Maruliću. Dr. Josip Florščütz dokazuje, da „vsa bogoslovna in moralno-filozofična dela, katera je spisal Marulić v latinskem jeziku, i po vsebini i po smeri spominjajo bogoslovnih spisov sv. Hieronima“. Dinko Politeo je sestavil nekaj splošnih kulturno-zgodovinskih črtic iz Marulićeve dobe. Dr. Milivoj Šrepel je objavil nekaj osebnih bilježk. Mi smo se trudili dobiti za naš list portret Marulićev, a zaman. Dr. Šrepel nam tu pripoveduje, da je Bulić našel v Spletu portrét, o katerem se je govorilo, da je Marulićev, a da se je še ta izgubil. Dragutin Kukla je uglasbil Marulićevo pesem „Divici Mariji“ v starocerkvenem slogu. Poleg tega obsega ta številka še več lepih pesniških doneskov in črtic.

Dinka Politea izabrani članci (Predgovor. — Životopisne črtice, I zvezek.) Tisak i naklada N. Pissenbergera i J. Schnürmachera komanditnoga društva u D. Tuzli. Mala 8°. Str. CCCXXXI + 261. Cena zvezku 2 K. — Znani hrvaški novinar Dinko Politeo je izbral važnije spise iz obilice svojih člankov, katere je bil napisal za razne hrvaške liste, ter jih začel izdajati v posebnih zvezkih. Ta